

**SAARE MAAKONNA
RAHVARAAMATUKOGUDE
2024. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Sisukord

1	Aasta lühikokkuvõte.....	3
2	Juhtimine ja personal.....	6
3	Hoone ja ruum. Ligipääsetavus. Innovatsioon	13
4	Kogude kujundamine	18
5	Lugejateenindus ja raamatukoguteenused.....	21
6	Raamatukogu turundus.....	33
7	Eesmärgid tulevaks aastaks	33

1 Aasta lühikokkuvõte

1.1 Millised olid aruandeaasta tähtsündmused?

- Kohtumised kirjanikega ja raamatuesitlused
- Kirjanike tuur Sõnaränd
- Raamatukogude ja Saaremaa Vallavalitsuse esindajate õppereis Bornholmi saarele, et tutvuda sealsete avatud raamatukogude süsteemiga ning saada inspiratsiooni ja nõuandeid, et seda teenindusmudelit võtta eeskujuks Saaremaa raamatukogude mudeli väljatöötamiseks ning edaspidi ka Saaremaa raamatukogudes kasutusele võtta
- Saare-, Hiiu- ja Muhumaa raamatukogutöötajate õppe- ja kogemusreis Setomaale ning Võrumaale
- Mustjala raamatukogu kolimine uutesse ruumidesse Mustjala koolimajja
- Kärla raamatukogu 145. sünnipäeva tähistamine
- Valjala raamatukogu 140. juubeliürituste jätkumine (kuni 31. mai 2024)
- Orissaare raamatukogu osalemine ajakirja tegemise töötoaga RÕÖMuFestivalil noortele 2024

1.2 Millised olid tegevused teema-aastatel?

Teema-aasta üritused andsid teadmisi erinevate rahvaste ja ka eesti oma kultuuri, kirjanduse, toidutraditsioonide jm kohta.

- Ida-Saaremaa ja Muhu laste jõulumaa „Erinevate rahvaste jõulutraditsioonid“ koos töötubadega (korraldajad – Ida-Saaremaa ja Muhu rahvamajad, noortekeskused ning Laimjala, Orissaare, Tornimäe, Hellamaa ja Liiva raamatukogu)
- Eri rahvaste kirjanduskohvik Saare Maakonna Keskraamatukogus, kus oli võimalik kohtuda Saaremaal elavate eri rahvusest inimestega ning kuulata mõnda teksti nende emakeeles
- Hõimupäev Saare Maakonna Keskraamatukogus – Jaak Prozes „Miks heiskame hõimupäeval riigilipud?“ ja Madis Arukask „Meie hõimurahvaste rahvausust ja maagiast“
- Näitus „Soome-ugri rahvaste kirjalikud eeposed“ Saare Maakonna Keskraamatukogus
- Jaan Sudaku loeng-vestlus „Unenäod eesti rahvapärimeses“ Saare Maakonna Keskraamatukogus
- Eesti keelele pühendatud ettevõtmised (murderaamatute tutvustamine ja murdesõnade mängud keskkogus, Taritu raamatukogus kohtumine Hiiumaa Käina raamatukogu hiiu keele ringi liikmetega, Valjala kandi emakeelepäevale pühendatud luulevõistlus ja Kristiina Maripuu koostatud murdeviktorii, Eesti saarte laste pärimuspäevadel Muhus muhu murde töötubade läbiviimine ja simmanil muhu ringmängude õpetamine Hellamaa raamatukogu juhataja poolt jm)

- Sakla raamatukogu juhataja osales Saaremaa, Muhu ja Ruhnu maitsete aasta projektides ning korraldas Saaremaa toidufestivali "Külla külla" toidupäeval Saaremaa Liikumispuudega Inimeste Seltsis kolm kohaliku toidu valmistamise töötuba
- Kodulooalased ettevõtmised (Taritu kodulooapäeval rääkis Enno Laht teemal "Taritu kandi ajalugu – kild killu haaval"; Salme raamatukogus oli kunstitööde näitus „Ansekülas sirgunud“; Hellamaa raamatukogu korraldatud muhulaste kultuuriretk „Nüüd tulge kuulma muhulast...“ Sõrvemaale, et tutvustada kultuuririkkuse aastal muhu kultuuri; Sakla raamatukogu korraldatud ajalooalane matk Vanalõve külla jne)
- Kohtumised teistes maades ja kultuurides elanud inimestega (Hille Hanso, Olavi Antons)

1.3 Millised olid uued märkimisväärsed tegevused ja teenused?

- Saare Maakonna Keskraamatukogu sai lugemiskoera Luna
- Laimjala I neidude lugemisöö
- BibliCamp X suveseminari korraldamine Kuressaares
- Näituse ja infonurga „Eesti 20 aastat Euroopa Liidus ja NATOs“ avamine Saare Maakonna Keskraamatukogu lugemissaalis

1.4 Kas aruandeaastaks seatud eesmärgid täideti?

2024. aastaks seatud eesmärgid said täidetud.

- Elanikkonnale pakuti kvaliteetset raamatukoguteenust, mille tõestuseks on kasutajate kõrged hinnangud rahuloluküsitlustes
- Kaasajastati Saare Maakonna Keskraamatukogu kasutamise eeskirja
- Osaleti ja avaldati arvamust üleriigiliste arendusprojektide aruteludes (arenduskeskus, uus raamatukogusüsteem jt)
- Võeti osa dokumendi „Saaremaa valla raamatukoguvõrgustiku mudeli analüüs“ koostamisest
- Korraldati ühiseid ettevõtmisi (näitused, üritused, koolitused) koos heade koostööpartneritega
- Jätkus koostöö Ameerika Suursaatkonnaga ja Jaapani Suursaatkonnaga. Töötajatel oli võimalus osaleda rahvusvahelistes projektides (Erasmus+)
- Erinevate ettevõtmistega tähistati kultuuririkkuse aastat
- Kavandati uusi projekte (Orissaare raamatukogu iseteenindussüsteem, maakondlik õppereis Järvamaale)
- Jätkati „Lugemisi“ programmiga
- Saare maakonna raamatukoguhoidjate pädevuste tõstmiseks korraldati kohapealseid täienduskoolituspäevi ning kogemusreis Võru- ja Setomaale
- Toimus raamatukogude ja Saaremaa Vallavalitsuse esindajate õppereis Bornholmi saarele sealse avatud raamatukogude süsteemiga tutvumiseks
- Mustjala raamatukogu kolis uutesse ruumidesse

- Algasid ettevalmistused Laimjala mõisahoone (sh raamatukogu) ja Orissaare kultuurimaja (sh raamatukogu) renoveerimiseks

1.5 Üle-eestilise rahulolu-uuringu rahuloluindeks

Saare maakonna raamatukogude rahuolunäitaja oli 9,72, mis on samal tasemel kui Eesti keskmine.

Kiideti sõbralikke ja kompetentseid töötajaid. Kasutajad olid rahul raamatute ja perioodika valikuga ning raamatukogude kui kogukonnakeskustega ning seal pakutavate ürituste ja ettevõtmistega. Oluliseks peeti raamatukogudes kasutajatele vajadusel pakutavat IT-tuge.

2 Juhtimine ja personal

Maakon- na nimi Saare maakond	1. Elanike arv	2.1 Registrikoo- diga raamatu- kogude arv	2.2 Keskraama- tukogude arv	2.3 Haruraama- tukogude arv	2.4 Rändraa- matukogu- de arv	2.Kokku (2.2+2.3+ 2.4)	3.Teenin- duspunk- tide arv
2023	34631	4	1	25	0	26	2
2024	34462	4	1	24	0	25	2

2.1 Juhtimine

2.1.1 Muudatused raamatukoguvõrgus

Saare maakonna raamatukoguvõrgus on 4 raamatukogu – Saare Maakonna Keskraamatukogu (sh keskkogu Kuressaares ja 24 haruraamatukogu), Muhu valla 2 raamatukogu (Hellamaa ja Liiva) ning Ruhnu raamatukogu.

Saaremaa valla kolm raamatukoguhoidjat töötavad kahes raamatukogus Eikla/Kaarma, Lümada/Taritu ja Pihla/Sandla).

Maakonnas on kaks välisteeninduspunkti – Laimjala ja Sakla raamatukogul.

1. jaanuarist 2024 likvideeriti Saare Maakonna Keskraamatukogu Võhma haruraamatukogu. Kahes raamatukogus töötanud (Mustjala/Võhma) raamatukoguhoidja jätkas Mustjala raamatukogus 1,0 koormusega. Mustjala raamatukogu kolis Mustjala kooli ruumidesse.

2.1.2 Rahvaraamatukogu nõukogu

2023. a lõpus kinnitati Saare Maakonna Keskraamatukogu 5-liikmelise nõukogu koosseis, mille esimene kokkusaamine sai teoks 2024. a veebruaris. 2024. a toimusid nõukogu koosolekud neli korda.

Nõukogu kokkusaamistel käsitleti järgmisi teemasid: kollektiivleping, statistika, Bornholmi õppereisi jätkuna kokku pandav analüüs (kuidas iseteenindust võiks siduda Saaremaa valla raamatukoguvõrku jne), Saare maakonna raamatukogude rahuloluküsitlus, millest selgusid kasutajate vajadused (laenutuskapid ka maapiirkondesse, keskraamatukokku tekitada juurde vaikusekabiine jne) ning Saaremaa valla raamatukogutöötajate palgatase ja palgamudel.

2.1.3 Rahvaraamatukogu arengukava

Saaremaa valla raamatukogude arenguvajadused on kirjeldatud

- Saaremaa valla arengukavas 2025-2035
<https://www.saaremaavald.ee/sites/default/files/documents/2024-10/Saaremaa%20valla%20arengukava%202025-2035.pdf>

- Saaremaa valla kultuuri arengukavas 2021-2030
<https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/4060/3202/0074/Kultuuri%20arengukava.pdf>
- 2024. a koostatud dokumendis „Saaremaa valla raamatukoguvõrgustiku mudeli analüüs“ <https://www.saaremaavald.ee/sites/default/files/documents/2024-12/Saaremaa%20valla%20raamatukoguvorgustiku%20mudeli%20analuus.pdf>

Muhu valla raamatukogude arenguvajadused on lühidalt kajastatud Muhu valla arengukavas 2035

https://www.muhu.ee/documents/22617526/24690259/Muhu_arengukava.pdf/311d4a44-6c04-4d2b-982a-63e1b1b9612b

2.2 Eelarve

Põhieelarve	Seisuga 31.12.23 €	Seisuga 31.12.24 €	Muutus %
Eelarve kokku	1 210 423	1 251 993	+3,4%
Tööjõukulu*	785 072	816 900	+4,1%
Komplekteerimiskulu	232 555	237 110	+2%
sh KOV-ilt	160 521	165 079	+2,8%
sh riigilt	70 141	69 779	-0,5%
sh KuM-ilt	70 141	69 779	-0,5%
sh Ameerika saatkond	1893	2252	+19%
Investeeringukulu**	0	0	0
sh KOV-ilt	0	0	0
sh riigilt	0	0	0
sh KuM-ilt	0	0	0
Infotehnoloogiakulu	30 902	29 867	-3,3%

2.2.1 Raamatukogude projektid

Projekti nimi	Toetuse allikas	Projekti periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus	Staatuse (lõpetatud, käimasolev vms)
Valjala Raamatukogu 140. sünnipäeva tähistamine	Eesti Kultuur- kapital	21.08.23– 31.05.24	1000 €	2898 €	lõpetatud
Jutuvestmine koos muusikaga ja kohtumised kirjanikega	Eesti Kultuur- kapital	01.02.– 29.07.24	600 €	2193 €	lõpetatud

Hiiu-, Saare- ja Muhumaa raamatukoguhoidjate õppereis Võru- ja Setomaale	Kultuuri- minis- teerium, raamatu- kogude arendus- program- mi taotlus- voor	01.11.23– 31.08.24	6000 €	11 368 €	lõpetatud
Toetus Kuressaare Ameerika teabepunktile, koostöö USA Suursaatkonnaga	USA Suursaat- kond	30.09.23– 30.09.24	10 927 €	10 927 €	lõpetatud
Vabatahtliku tööpraktika juhendamine	Eesti Töötukas- sa Kuressaa- re osakond	01.02.24– 01.05.24	315 €	315 €	lõpetatud
Õppereis Bornholmi raamatukogu- desse	Taotlus- voor „Kohalik ja regionaal- ne arendus- võimekus 2022- 2024 Saaremaa 20.09.22– 31.12.24“	01.11.23– 31.12.24	10 500 €	17 000 €	Lõpetatud, projekti esitas Saaremaa Vallavalitsuse arendusosakond

Projektitoetused on raamatukogudele väga olulised, sest tänu projektidele oleme saanud korraldada erinevaid ettevõtmisi maakonna kultuuri- ja hariduselu pildi rikastamiseks ja selle läbi laiendada raamatukogude kasutajate ning koostööpartnerite ringi ja pakkuda töötajatele raamatukogunduslikke teadmisi ja üldkultuurilist silmaringi avardavaid koolitusi ja õppereise ning võimalust suhelda kolleegidega.

Ameerika Suursaatkonna toetuse eest saime korraldada Ameerika traditsioone tutvustavaid üritusi, koostada erinevaid näitusi ja väljapanekuid, lastele läbi viia meisterdamistunde ja soetada keeleõppematerjale ning osta ingliskeelset kirjandust ja tellida perioodikat. 2024. a oli

põhirõhk inglise keele õppimisel-õpetamisel (vestlusklubi, inglise keele tunnid väljapool raamatukogu jne) ning USA kultuuriprogrammidel.

Kultuurkapitali toetuse abil sai Valjala raamatukogu korraldada raamatukogu 140. juubelile pühendatud ettevõtmisi ning saime kutsuda raamatukogudesse esinema kirjanikke.

Saare maakonna raamatukogutöötajate õppereis Bornholmile ning sealse iseteenindussüsteemiga tutvumine andsid sisendi ja mõtteid analoogse mudeli väljatöötamiseks Saaremaa valla raamatukogudele. Reis oli huvitav ja kasulik ning peale õppereisi koostati analüüs, kus näidati ära ka probleemid, mis praegu veel ei võimalda Saaremaa valla raamatukogudel iseteenindusele üle minna.

Tänu Kultuuriministeeriumi toetusele saime korraldada õppe- ja kogemusreisi Võru- ja Setomaale. Ühisseminar Võrumaa Keskraamatukogus ning väiksemate raamatukogude külastamine andis mõtteid ja ideid igapäevatööks. Kultuuririkkuse aastal tutvumine Seto- ja Võrumaa kultuuripärandiga laiendas silmaringi. Kindlasti oli oluline ja kasulik ka reisil osalenud kahe maakonna – Saare- ja Hiiumaa – raamatukoguhoidjate omavaheline kogemuste vahetamine ning suhtlemine.

2.3 Personal

2024. aastal lõpus töötas Saare maakonna rahvaraamatukogudes 46 raamatukoguhoidjat, sh 43 Saare Maakonna Keskraamatukogus (24 haruraamatukogudes ja 19 Kuressaares). Koosseis maakonnas oli 40,9.

Täiskoormusega töötas 2024. a maakonna 46 raamatukoguhoidjast 33 ja osalise tööajaga 13 raamatukoguhoidjat (koormusega 0,8 kaks, 0,75 kaks, 0,7 üks, 0,6 kaks ja 0,5 koormusega 6 töötajat). Kolmel kahes raamatukogus (Eikla/Kaarma, Lümanda/Taritu, Pihla/Sandla) töötaval raamatukoguhoidjal on koormus kahe raamatukogu peale kokku 1,0.

Raamatukogudes tegutses 2024. a seitse vabatahtlikku. Ameerika Suursaatkonna vahendusel oli keskkogus 2024. a vabatahtlikena tegevuses kaks Fulbrighti programmi stipendiaati USA-st, kelle tööülesandeks oli inglise keele õpetamine (s.h vestlusklubid, 1:1 keeleõpe, õpilastega keeleõpe õpilastele nii koolides, lasteaias kui ka raamatukogus).

Töötajate arv	Täidetud töökohtade arv (FTE)
46	40,9

2.3.1 Olulisemad muudatused personali korralduses

Koosseisus 2024. a muutusi ei olnud.

Võhma raamatukogu likvideeriti. Varem 0,2 kohaga Võhma ja 0,8 kohaga Mustjala raamatukogus töötanud raamatukoguhoidja asus Mustjala raamatukogus tööle 1,0 koormusega.

2.3.2 Erialahariduse ja kutse omandamine

Maakonna 46 raamatukoguhoidjast 25-l on kõrgharidus (sh raamatukogunduslik kõrgharidus 17 töötajal). Keskharidusega raamatukoguhoidjaid on maakonnas 21 (sh raamatukogunduslik 6 töötajal).

Kutsekvalifikatsiooni tunnistus on omistatud 30 maakonna raamatukoguhoidjale.

Üks haruraamatukogu töötaja lõpetas 2024. aastal Tartu Ülikooli Infokorralduse eriala bakalaureuseõppe. Kaks keskkogu töötajat läbisid Tallinna Ülikoolis mikrokraadiõppe kursused (koolituste juhtimine, tarbetekstide tõlge).

2.3.3 Täienduskoolitused

Koolitusteema	Koolituste arv
Juhtimine, sh projektijuhtimine	14
Raamatukogutöö kvantitatiivne ja kvalitatiivne hindamine, sh statistika ja uuringud	4
Meeskonnatöö ja koostööoskused	8
Isikuandmete kaitse ja autoriõigused	3
Kogude kujundamine ja haldamine	4
Teenuste pakkumine ja arendus	13
Klienditeenindus	5
Ligipääsetavuse tagamine ning erivajadustega või puuetega inimeste teenindus	2
Digi- ja meediapädevused	8
Koolituste ja ürituste korraldamine, sh koolitamine	8
Kultuur ja kirjandus	21
Muu (rahatarkus, esmaabi ABC, vaimne ja füüsiline tervis)	6

Koolitusteemadest olid aruandeaastal fookuses juhtimine, teenuste pakkumine ja arendus ning kultuur ja kirjandus. Umbes 73% olid veebikoolitused.

15.–16. augustil toimus Kuressaares BibliCamp X suveseminar, mille korraldasid ERÜ Noortesektsioon ja Saare Maakonna Keskraamatukogu. Keskseks teemaks oli „Vaimne ja füüsiline tervis“.

Saare maakonna raamatukoguhoidjad osalesid ka mitmetel rahvusvahelistel koolitustel.

- USA teabekeskuste koordinaatorite kohtumine Gruusias Tbilisis „American Spaces Coordinator's Subregional Meeting in Tbilisi“ (03.-07.09.24)
- Raamatukoguhoidjate konverents ja workshop „Nordic Libraries Together 2024“ Helsingis Oodi raamatukogus (03.-07.09.24)
- Kaks töötajat osales Erasmuse projektis ja koolitusel „Gamification Trainings for Librarians“ Leedus Šiauliais. Mõlemalt töötajalt oli seal ka lühiettekanne (16.-24.09.24)

- Raamatukogujuhtide õppe- ja kogemusreis Göteborgi (11.-15.11.2024)

Sakla raamatukogu juhataja kandideeris konkursi korras ning sai võimaluse osa võtta järgmistest koolitustest:

- Erasmuse projekt „Creative and Critical Mind course“ Hispaanias Malagas (25.05- 31.05.2024)
- Erasmuse projekt „Õpiränne-töövarjutus Riia Reumaliitu, Läti Rahvusraamatukogu külastus (arhiivitöö ja vanade raamatute restaureerimise osakonnaga tutvumine)“ (02.07- 07.07. 2024)
- Erasmuse ja Eesti Vabahariduse Liidu projekt „Training course Teacher Wellness & Coaching: Self-Care Strategies for Success“ ja Paphose Ülikooli raamatukoguga tutvumine Küprosel Paphoses (25.11-02.12.2024)
- PRIA ja Saarte Koostöökogu projekt „Inspiratsiooni- ja kogemusreis ettevõtjatele ja kogukonna arendajaile“ San Migueli saarele Assooridel (22.-09.01.2024)

Saare Maakonna Keskraamatukogu korraldas 2024. a maakonna raamatukoguhoidjatele kümme koolituspäeva ja kolm õppesõitu.

Õppepäevadel käsitleti järgmisi teemasid: „Foto kui visuaalne suhtluskeel“, „Tehisintellekt ja raamatukogu“, „Biblioteraapia – olemus, rakendusvõimalused ja praktika“, „Esmaabi ABC“, „Kas, miks ja kuidas tulevikku planeerida? – I, II ja III sammu“, „Oliüks Henno Käo“, „Miks heiskame hõimupäeval riigilipud?“, „Meie hõimurahvaste rahvausust ja maagiast“ ning oli kohtumine kirjanike tuuri Sõnaränd autoritega.

Õppe- ja kogemusreisid toimusid Võru- ja Setomaale (koos Hiiumaa raamatukoguhoidjatega), Mustjala raamatukokku ja Bornholmi saarele (3 vallaametnikku ja 14 Saaremaa valla raamatukoguhoidjat). Koostöös Saaremaa Vallavalitsusega toimunud õppereisil Bornholmile tutvuti sealsete raamatukogude töökorraldusega ja õpiti tundma nende iseteenindussüsteemi, eesmärgiga seda analüüsida ja mõelda, kuidas nähtut rakendada Saaremaa valla raamatukogudes.

Koolituspäevade ja õppereiside korraldamisel olid partneriteks Eesti Rahvusraamatukogu (Regina Tagger), TalTech (Tuuliki Tõiste), Kultuuriministeerium, Juunika Koolitus OÜ, Sotsiaalministeerium, Fenno-Ugria Asutus (Jaak Prozes), Tartu Ülikool (Madis Arukask), Biblionaut OÜ (Berit Kaschan), Eesti Kirjanike Liit, Võrumaa Keskraamatukogu, Põlva Keskraamatukogu, Rönne raamatukogu ja Saaremaa Vallavalitsus.

Õppepäevade kavandamisel arvestati raamatukoguhoidja kutsestandardi kompetentsinõuetega ning raamatukoguhoidjate vajaduspõhiste koolitussoovidega.

Keskkogu poolt pakutud kohapealsete õppepäevade teemade ja korraldusega olid raamatukoguhoidjad väga rahul. Koolituspäevi ja õppereise hinnati ajakohasteks, harivateks ja sisukateks. Läbi täiendkoolituste saadi juurde vajalikke teadmisi ja oskusi, mida raamatukogu igapäevatöös rakendada. Lisaks teadmistele võimaldasid koolituspäevad ja õppereisid suhelda ja kogemusi vahetada nii oma maakonna kui teiste piirkondade kolleegidega. Rahvusvahelised seminarid andsid head keelepraktikat ning uusi tutvavaid ja sidemeid erinevate maade raamatukogudest.

Maakonnas kulus koolitustele kokku 18 600 eurot, sh Kultuuriministeeriumilt raamatukogude arendusprogrammist saadud 6000 eurot.

Raamatukoguhoidjate koolitussoovid edaspidiseks: kirjandus (eri maade kirjandus, uudiskirjandus, lastekirjandus), kohalik kultuur ning kodukoha pärimuse uurimine ja talletamine, lastele tundide ettevalmistamine, täiskasvanud puuetega inimestele ürituste ja koolituste korraldamine, digioskused (erinevate nuti- ja digiseadmete võimalused, sotsiaalmeedia kasutamist õpetavad koolitused, virtuaalnäituste koostamise koolitus, praktilised AI koolitused), vanade fotode korrastamine ja säilitamine ning digitaliseerimine, praktilised projektide kirjutamise koolitused ning soovitakse rohkem infot ka seoses rahvaraamatukogu seaduse muutmise ja üle-eestiliste muudatustega raamatukogudes.

Väljaspool Saaremaad toimuvatel koolitustel osalemise teeb keeruliseks suur aja- ja rahakulu. Varahommikune ühistranspordiühendus mandriga on väga halb. Et Tallinnas kell 10 või 11 algavale koolituspäevale jõuda, tuleb eelmisel päeval kohale minna ja broneerida majutus või sõita samal hommikul lennukiga, ka siis riskides hiljaks jäämisega.

12 maakonna külaraamatukogu on nädalas avatud vähem kui viis päeva. Lugejatele mõeldes ei taheta raamatukogu mitmeks päevaks sulgeda. Kõike eelnevat arvestades peavad raamatukogutöötajad väga oluliseks, et koolituspäevad erinevatel teemadel toimuksid Kuressaares kohapeal.

3 Hoone ja ruum. Ligipääsetavus. Innovatsioon

3.1 Hoone ja ruum

Saare maakonna 4 külaraamatukogu asuvad koolihoones, 9 raamatukogu on ühes majas rahvamaja ja 3 lasteaiaga. 11 raamatukogu majanaabriteks on erinevad asutused ja ettevõtted (teenuskeskused, külakeskus, kohvik, tööõppekeskus jne).

2024. aastal uuendati Hellamaa raamatukogus osaliselt valgustust ning automaatsed tulekustutussüsteemid paigaldati Sakla ja Taritu raamatukokku. 2025. aasta jaanuari algul värviti ja parandati Kuressaare kultuurikeskuse fuajee lagesid ning hoonele paigaldati ise avanevad ja sulguvad välisuksed. (Saare Maakonna keskraamatukogu asub ühes hoones kultuurikeskusega.)

Saare Maakonna Keskraamatukogu ruumid (Tallinna 6, Kuressaare) on kasutusel 2002. aastast. Raamatukogu vajab sanitaarremonti. Ruumide seinad on kulunud, seintes praod ja lugemissaali katuseakende tihendid vajaksid uuendamist (lasevad läbi tuult ja vihma). Hoidlates siinidel liikuvad rasked metallriiulid on muutunud ohtlikuks – teise asendisse liigutades nad ei seisku, vaid vajuvad töötajatele peale.

Suured probleemid on keskkogu kütte- ja ventilatsiooniga. Vaja on korda seada reguleerimisvõimalused, et raamatukogu ruumides oleks normaalne temperatuur ja jätkuks õhku. Eriti suveajal on nii lugejatele kui töötajatele tõeliseks katsumuseks kuumus ja õhupuudus, kuna raamatukogu ruumides puuduvad konditsioneerid.

2025. aastal läheb täielikule renoveerimisele Laimjala mõisahoone, kus praegu asub ka raamatukogu. Tekib nn teenusmaja, kus paiknevad Laimjala kool, Laimjala teenuskeskus ja Laimjala raamatukogu. Riigihange on toimunud ja kinnitatud. 2025. a veebruaris alustas raamatukogu kolimist asenduspinnale. Renoveerimine peaks lõppema 2026. aasta keskel.

Aastail 2025-2026 on Orissaare kultuurimaja kapitaalremont, mille käigus toimub remont ka Orissaare raamatukogu ruumides. 2025. ootab Orissaare raamatukogu kolimine asenduspindadele. Koos projekteerimisfirmaga on raamatukogu töötajad kavandanud raamatukogu remondijärgsete ruumide plaani, sisustust, elektrisüsteemide paigutust jne, et leida parim võimalik variant uue raamatukogu tarvis. Orissaare raamatukokku on kavas paigaldada ka iseteeninduslik laenutus- ja turvasüsteem.

Remondivajadus on järgmistel raamatukogudel:

- Abruca raamatukogu – seinte soojustamine, välisseinte värvimine, välistrepp;
- Hellamaa – täielik renoveerimine ja soojustamine;
- Kaarma – põranda lihvimine ja lakkimine, ukse vahetus;
- Liiva – valgustuse, lagede ja põranda uuendamine;
- Pihtla – akende vahetus, katuse kohatine parandus (laseb vihma läbi);
- Randvere raamatukogu – sanitaarremont;
- Ruhnu – katus;
- Sakla raamatukogu – sanitaarremont, värvimistööd;
- Taritu raamatukogu – sanitaarremont, aknalaudade ja uste värvimine;
- Tornimäe raamatukogu – kapitaalremont, valgustuse väljavahetamine, küttesüsteemi paremaks muutmine;

3.2 Ligipääsetavus

3.2.1 Ligipääs raamatukogude ruumidele ja teenustele

Ligipääsetavuse aspektid	Mitmes raamatukogus?
Raamatukogu kodulehel on toodud vajalik info erivajadustega inimestele pakutavate võimaluste ning ruumide kohta	0
Raamatukogu kodulehel on info Pimedate raamatukogu ja selle võimaluste kohta	1
Raamatukokku on paigaldatud taktilised tähised	0
Raamatukogu pakub regulaarselt koduteenindust	19
Raamatukogusse pääseb mugavalt ilma kõrvalise abita ka ratastoolis, piiratud liikumisvõimega või lapsevankriga külastaja	15
Ratastoolis, piiratud liikumisvõimega või lapsevankriga külastajad pääsevad ilma kõrvalise abita mugavalt kõikidesse raamatukogu ruumidesse	15
Raamatukogus on nõutele vastav invatualett	6
Raamatukogu juures on invaparkimiskohad või invatranspordile on muul viisil tagatud parkimisvõimalus	12
Kuuldeaparaadi kasutajal on raamatukogus võimalik kasutada silmusvõimendit	0
Raamatukogu lahtiolekuajad arvestavad ühistranspordigraafikutega	20
Raamatukogu on avatud vähemalt ühel nädalavahetuse päeval	7
Muu (nimetada)	0

Teisel korrusel asuvatesse maaraamatukogudesse on liikumispuudega inimestel sisenemine raskendatud. Selliseid raamatukogusid on praegu maakonnas 2 (Kaali, Tornimäe) ning 1,5 korrusel asuv Kaarma raamatukogu.

Keskraamatukogu ruumides on liikumispuudega ja ka ratastooliga inimesel liikumine võimalik. Olemas on lift ja invatualetid mõlemal korrusel. 2025. a jaanuaris paigaldati hoonele ise avanevad välisuksed.

Raamatukoguhoidjate hinnangul ei ole siiani liikumispuudega inimeste teenindamisega probleeme olnud. Kui keegi on abi vajanud, on alati leitud lahendus.

3.2.2 Koduteenindus

Koduteeninduse teenused	Kordade arv	Kasutajate arv
Väljaannete laenutus	623	120
Kasutajakoolitus	22	8

Digipädevuste alane nõustamine	42	6
Muu (nimetada)	3	1

Koduteenindust pakkusid 19 raamatukogu (sh keskkogu peamaja) 120 inimesele. Koduteeninduse sagedus sõltus inimeste soovist ja vajadustest. Raamatud ja ajakirjad toimetasid eakate ja puuetega inimesteni raamatukogutöötajad või toimus see koduhooldusega tegelevate valla sotsiaaltöötajate vahendusel.

Koduteeninduse kasutajate arv maakonnas kasvas 22 inimese võrra. Koduteeninduse kordi oli 26% vähem, kui eelmisel aastal.

Koduteenindus võimaldab ligipääsu raamatutele ja perioodikale inimestele, kes muidu ei saaks tervisliku seisundi või transpordi puuduse tõttu raamatukokku tulla. Teenus toetab nende lugemisharjumuste säilimist, pakkudes harivat ja meelelahutuslikku lugemist ning aitab vähendada sotsiaalset isoleeritust.

3.2.3 Teenused teistele asutustele

Teistele asutustele pakutakse väga erinevaid teenuseid. Raamatukogutöötajad suhtlevad kooli- ja lasteaiaõpetajatega ning kutsuvad lapsi osalema raamatukogu poolt korraldatavatele üritustele (kohtumised kirjanikega, tegevused koolivaheaegadel, ettelugemised, lauamängude mängimine, muinasjutuhommikud, lugemistunnid, näituste ja raamatute tutvustused jne). Käiakse ka koolides ja lasteaedades kohapeal tutvustamas teenuseid ja kirjandust.

Raamatukogutöötajad korraldavad viktoriine ja raamatututvustusi eakatele, ettelugemisi ja koos laulmisi, osalevad Naiskodukaitse abilistena projekti „Koome sokkidesse soojust, hellust ja head soovid“ sokkide kokku kogumisel, on tegevad oluliste riiklike tähtpäevade aktuste vms korraldamisel ja läbiviimisel.

Keskkogu lasteosakond hoolitseb haigla lasteosakonna raamatukarusselli eest, et seal oleksid uued raamatud ja ajakirjad. Saaremaa valla sünnikirjade üleandmiseks seatakse valmis „Pisikese puu“ raamatud. Keskkogu Ameerika teabenurga Fulbrighti stipendiaat viis koolides läbi inglise keele tunde ning USA-d tutvustavaid üritusi.

Teenuseid teistele asutustele pakkusid Saare Maakonna Keskraamatukogu, Hellamaa, Laimjala, Metsküla, Mustjala, Orissaare, Pihtla, Pärsama, Salme, Taritu ja Valjala raamatukogu.

Teenused teistele asutustele	Kordade arv	Osavõtjate arv
Kuressaare Ametikool	28	430
Saaremaa Gümnaasium	17	350
Luce Erakool (keskkogu)	28	150
Hariduse Kool (keskkogu)	6	100
Leisi Noortekeskus	2	17
Lümanda Põhikool	29	350
Lümanda Karu-Kati lasteaed	15	271
Lümanda Rahvamaja	2	298
Lümanda Noortekeskus	1	42

Muhu Hooldekeskus	4	105
Muhu Lasteaed	2	74
Muhu Põhikool	3	295
Muhu Noortekeskus	4	70
Mustjala Kool	8	61
Orissaare Lasteaed	72	841
Eakate Seltsing Orissaare Hõbe	2	20
Naiskodukaitse Orissaare jaoskond	1	15
Pihla Kool	3	27
Pärsama Hooldekodu	1	10
Pärsama Lasteaed	7	62
Salme Põhikool	8	120
Salme Lasteaed	10	104
Valjala Lasteaed	2	56

Erinevad ettevõtmised arendavad teenusest osasaajate silmaringi ja teadmisi, suurendavad lugemishuvi ning pakuvad ka meelelahutust.

3.3 Innovatsioon

3.3.1 Raamatukogude pakutavad/kasutatavad innovaatilised/infotehnoloogilised võimalused

Innovaatilised/infotehnoloogilised lahendused	Mitmes raamatukogus?
Raamatukogusüsteem URRAM	0
Raamatukogusüsteem RIKS	28
Raamatukogusüsteem Sierra	0
Raamatuid saab laenutada igal ajal laenutuskapi kaudu	1
Raamatuid saab tagastada igal ajal tagastuskasti, tagastusluugi või laenutuskapi kaudu	28
Raamatukogus on iseteeninduslahendused (laenutusautomaadid)	1
Raamatukogu pakub avatud raamatukogu teenust (24/7)	0
Raamatukogu pakub kasutajatele kaugtöökohta/individuaaltööruumi	18
Raamatukogu pakub kasutajatele rühmatööruumi	8
Raamatukogu pakub kasutajatele konverentsitehnikat	5
Raamatukogu pakub kasutajatele vähemalt ühte kaamera ja mikrofoniga arvutit (nt koosolekuteks)	14
Raamatukogus saab kasutada helistuudiot (nt muusika, taskuhäälingute loomiseks)	0
Raamatukogus saab kasutada videostuudiot (nt videote, vlogide loomiseks)	0
Raamatukogus on kasutusel RFID lahendus	0
Raamatukogus on vähemalt üks AIP arvuti	28
Raamatukogus saab kasutada WiFi ühendust	27
Raamatukogus saab kasutada printerit ja/või skannerit ja/või koopiamasinat	28
Raamatukogus saab värviliselt printida	19

Muud teenused (nimetada)	0
--------------------------	---

3.3.2 Tähtsamad arendustegevused infotehnoloogia vallas

Arvutitöökohti on maakonna raamatukogudes kokku 101, millest 53 arvutit kasutajate ja 48 raamatukogutöötajate käsutuses. Kõik – nii kasutaja- kui töötajaarvutid – on internetiühendusega.

Saare maakonnas on avalik WiFi võrk 27 raamatukogus, puudub Kaarma raamatukogus.

Jätkus ettevalmistus RFID tehnoloogia kasutusele võtmiseks keskkogus – uued raamatud markeeritakse RFID koodiga.

3.3.3 Iseteeninduslike teenuste kasutus

Kõigil maakonna raamatukogudel on raamatute tagastamise kastid.

Saare Maakonna Keskraamatukogu raamatukappi oli 2024. aastal 1186 laenutust, so 175 laenutust rohkem kui eelmisel aastal.

Keskkogu lugejaks saab registreerida ka veebis. RIKSWEBis on võimalik pikendada teavikute tagastamise tähtaega.

2023. aasta märtsikuus ühines Saare Maakonna Keskraamatukogu üleriigilise laenusplatvormiga MIRKO.

4 Kogude kujundamine

4.1 Komplekteerimise põhimõtted

Komplekteerimispõhimõtted 2024. aastal ei muutunud. Aluseks olid riiklikud suunised ja 28.06.2021 kinnitatud „Saare Maakonna Keskraamatukogu kogude komplekteerimise ja säilitamise põhimõtted“.

Kõik maakonna rahvaraamatukogud komplekteerivad oma kogud keskraamatukogu kaudu. Komplekteerimisel lähtutakse lugejate erinevatest vanusegruppidest, nende huvidest ja vajadustest. Lasteraamatute tellimisel kasutatakse Eesti Lastekirjanduse Keskuse soovitusnimekirju.

Külaraamatukogud saavad keskkogust tellimislehed tavaliselt 1-4 korda nädalas, mille põhjal teevad oma valikud ise, lähtudes oma rahalistest võimalustest ning arvestades oma raamatukogu teeninduspiirkonna eripära (kooli või lasteaia olemasolu, piirkonnas asuvad asutused, suvitajate soovid jne).

Tellimused tehakse hulgiladudest (Apollo, Rahva Raamat) ja otsetellimused kirjastustest (Varrak, Ersen, Ühinenud Ajakirjad) ning kirjanikelt. Keskraamatukokku jõuavad teavikud ladudest 3-5 korda nädalas. Teavikute saabumine Kuressaarde toimus tavaliselt tarnijate kulul. Peamised tarnijad olid hulgilaod Rahva Raamat, Apollo, Varrak ja Eram Books.

Vajadusel tõi raamatupakid Tallinnast ära Saaremaa Vallavalitsuse auto või tellisime majandusvedude teenust AS-lt Tehtal. Tavaliselt ühildati teavikute transport näituste vms Tallinnast toomise või sinna tagasi viimisega.

Saare Maakonna Keskraamatukogu komplekteerib, arvestab ja töötleb teavikuid, peab arvestust komplekteerimissummade üle, koostab saatelehed ja pakib teavikud transpordiks külaraamatukogudesse. Raamatupakkide toimetamise reeglina kaks korda kuus – mõnel kuul ka sagedamini – külaraamatukokku organiseerivad külaraamatukogude juhatajad ise. Maaraamatukogud kasutavad ka keskkogu laenutuskappi, et oma raamatupakk vajadusel kätte saada keskkogu lahtiolekuajast olenemata. 2024. aastal läksid raamatupakid külaraamatukogudesse 20 korral. Keskraamatukogu peamaja lugejateni jõuavad uued raamatud komplekteerimisosakonnast igal tööpäeval.

Saaremaa vald andis 2024. a teavikute soetamiseks elaniku kohta 3,41 € (2023 – 3,42 €), Muhu vald 3,53 € (2023 – 3 €) ja Ruhnu vald 19,94 € (2023 – 16,57 €). Kultuuriministeeriumi toetus teavikute (sh kultuuriperioodika) soetamiseks elaniku kohta oli 2,03 €.

USA saatkonna toetus keskraamatukogu Ameerika teabepunktile raamatute ostmiseks ja perioodika tellimiseks oli 2252 € (2023 – 1893 €).

4.2 Kogude kasutatavus ja seosed lugejate sihtrühmadega

Kogude keskmine ringlus maakonnas oli 2024. aastal 0,8 (aastal 2023 oli ringlus 0,7).

4.3 Raamatukogu komplekteerimine (trükkis, e-raamat, audioraamat): analüüs ja hinnang

Kogude täiendamisel oli endiselt esikohal Eesti autorite ja Eesti kohta ilmuva kirjanduse, samuti lastekirjanduse ning oma piirkonna kodulooliste trükiste soetamine. Olulisel kohal oli ka teatmeteoste ja teadmiskirjanduse ning väärt tõlkekirjanduse tellimine.

Hangitud väljaannete arv elaniku kohta oli 0,3 nagu eelmiselgi aastal.

Ostetud raamatu keskmiseks hinnaks kujunes 2024. aastal maakonnas 14,46 eurot (2023 – 15 €). Raamatutele kulus maakonna komplekteerimiskuludest 79,2% (2023 – 80,2%). Komplekteeriti ainult trükitud raamatuid.

2024. a tuli Saare maakonna raamatukogudesse raamatuid juurde 12961 eksemplari, mis on 955 eksemplari vähem kui eelmisel aastal. Juurdetulnud eksemplaridest olid 11 881 ostud (2023 – 12 006) ja 1080 annetused (2023 – 1910). Nimetusi lisandus 3936 (2023 – 3426).

Võõrkeelseid raamatuid lisandus 820 eksemplari. Ameerika saatkonna toetusega osteti keskkokku 120 ingliskeelset raamatut (2023 – 75), sh ilukirjandus ning enamasti turismi, majandust, kunsti, keeleõpet, moodi ja turundust käsitlevad teosed.

Maakonda juurdetulnud raamatutest 9825 eksemplari (2023 – 10 221), s.o 75,8% oli laste- ja ilukirjandus.

4.4 Perioodika komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Maakonnas tervikuna telliti perioodikat 48 355 euro eest (2023 – 44 866 €), mis moodustas 20,4% kogu komplekteerimissummast (2023 – 19,3%). Saare maakonna raamatukogudele riigilt kogude komplekteerimiseks saadud toetusest kasutati kultuuriperioodika tellimiseks 2942 eurot.

Kogu Saaremaa valla raamatukogude (keskkogu ja harukogud) perioodika telliti 2024. aastal keskkogu vahendusel, arvestades haruraamatukogude soove. Ameerika saatkonna toetusega osteti keskkokku 6 nimetust ingliskeelseid ajakirju (sh majandust, poliitikat, teadust, turismi, sisekujundust ja moodi käsitlevad ajakirjad).

Maakonda tuli juurde 150 aastakäiku ajalehti ja 533 aastakäiku ajakirju.

Keskkogus Kuressaares oli võimalik lugeda 103 nimetust ajakirju ja 17 nimetust ajalehti.

Eesti päevalehed on keskkogus veebiligipääsuga, samuti Õhtulehe ja Delfi ajakirjaväljaanded ning Juridica ja Saarte Hääl.

4.5 Muude väljaannete komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Auviste ja muude teavikute ostud kokku moodustasid kogu maakonna komplekteerimissumma 0,4%.

Auviseid tuli maakonna raamatukogudesse juurde 12 (2023 – 16), millest 6 olid annetused. Raamatukogude kasutajate huvi auviste vastu on väike ning seetõttu on nende komplekteerimine vähenenud.

Muid teavikuid lisandus maakonna raamatukogudesse 70 (2023 – 75), kaks neist olid annetused. Valdavalt on need erinevad lauamängud, mis on jätkuvalt raamatukogude külastajate hulgas väga populaarsed.

4.6 Esemete komplekteerimine: analüüs ja hinnang

Esemeid ei komplekteeritud.

4.7 Annetuste osakaal kogude juurdekasvust

Annetuste osakaal kogude juurdekasvust oli 8,3%. Peamised annetajad olid RaRa Hoiuraamatukogu, Kultuurileht SA, Jaapani Suursaatkond Eestis, Martha Hubbard ja kohalikud inimesed.

4.8 Inventuurid ja mahakandmised

Maakonna raamatukogude kogudest kustutati 13747 raamatut (2023 – 12 541), 498 ajakirja aastakäiku (2023 – 40), 4 auvist (2023 – 63) ja 2 elektroonilist teavikut.

Inventuure 2024. aastal ei toimunud.

5 Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

5.1 Lugejaküsitlused

Muhu ja Saaremaa valla raamatukogude lugejaküsitlused toimusid 2023. aasta lõpus ning analüüsid jäid 2024. aasta algusesse. Oktoobris 2023. a korraldas Saaremaa Vallavalitsus rahvaküsitluse. Üldise rahulolu kohta küsiti nii üldist arvamust kui ka hinnangut iga valla teenuse kohta eraldi. Rahuloluküsitluses said Saaremaa valla teenustest viie punkti skaalal kõrgeimad hinded raamatukogud (4,2 punkti), järgnesid avalik kord ja turvalisus (4), lasteaiaharidus (4) ja kooliharidus (3,8).

2023. aasta lõpus tegid lugejate rahulolu-uuringu Muhu valla Hellamaa ja Liiva raamatukogu. Küsitlusele vastajad olid Muhu valla raamatukogude teavikute valikuga väga rahul. Raamatukogude asukohta ja ligipääsetavust peeti heaks. Mainiti, et töötajad on väga toredad ja kompetentsed. Kiideti raamatukogude vahelist head koostööd.

Saaremaa valla raamatukogude lugejate rahulolu-uuring toimus ajavahemikus 20.11.-31.12.2023.

Uuring Saaremaa valla raamatukogude kohta andis ülevaate kohaliku kogukonna lugemisharjumustest ja raamatukogude külastamise mustritest. Kõige enam osalejaid oli vanuses 40-49 aastat, näidates sellega, et see vanuserühm on aktiivne raamatukogu külastaja.

Selgus, et inimesed eelistavad tavaliselt külastada oma piirkonna raamatukogu. Huvitav oli näha seoseid erinevate raamatukogude vahel – näiteks Orissaare, Tornimäe, Laimjala ja Muhu valla raamatukogude külastajad tihti kattusid.

Kokkuvõtvalt näitas tagasiside, et külastajad hindavad kohalikke raamatukogusid olulisteks kogukonnakeskusteks ning soovivad mitmekesiseid teenuseid – üritusi, koolitusi ja kirjanikega kohtumisi, laenutuskappe ning vaikselt töötava kabinetti ja et osad haruraamatukogud oleksid nädalas rohkematel päevadel avatud.

Samuti on märgatav rahulolu personali sõbralikkuse ja teenuste kvaliteediga. Kriitika keskendus enamasti ruumide remondivajadusele.

Liiva raamatukogu viis läbi väikse küsitluse lasteaia- ja klassiõpetajate seas Lugemisisu programmi kohta, et selgitada välja rahulolu pakutavate teematundidega ning küsiti ka, kas neil on soov jätkata. Kõik küsimused said 100% positiivse tagasiside.

Orissaare raamatukogu kavatses raamatukogu lahtiolekuaegu muuta. Paari nädala jooksul viidi läbi suuline lugejaküsitlus, eesmärgiga välja selgitada, mis päeval võiks raamatukogu pikemalt lahti olla ja kas piisab ühest päevast. Lugejate soovidega arvestati raamatukogu lahtiolekuaegade muutmisel.

Küsitluste tagasiside annab ülevaate kasutajate hinnangust praeguste teenuste kohta ning näitab kätte need ettevõtmised ja teenused, mida kasutajad ootavad ja vajalikuks peavad ning mille realiseerimisele raamatukogud peavad tähelepanu pöörama ja mida võimaluste piires ellu viima.

5.2 Üleriigilise rahulolu-uuringu tulemused

Saare maakonna raamatukogude rahuolunäitaja oli 9,72, mis on samal tasemel kui Eesti keskmine. Uuringu küsimustele vastas maakonnas kokku 213 inimest, mis ei ole just suur arv. Ilmselt mõjutas vastajate hulka ka just hiljuti toimunud Saaremaa valla küsitlus teenuste kohta ning Saaremaa valla ja Muhu valla raamatukogude lugejaküsitlused.

Vastajatele meeldisid sõbralikud ja abivalmis töötajad, kes oskavad kirjandust soovitada nii lastele kui täiskasvanutele ning tunnevad kohaliku rahva lugemissoove. Kiideti mitmekülgset raamatute ja perioodika valikut. Oluliseks peeti, et raamatukogus saavad IT-tuge need, kellel ei ole kodus arvutit ja puuduvad oskused e-toimingute tegemiseks. Rõhutati, et raamatukogu on kogukonna kokkusaamise koht, kus toimuvad vahvad üritused. Väga positiivseks peeti raamatute tagastuskasti olemasolu.

Oldi rahul avarate ja hubaste raamatukoguruumidega. Raamatukogude lahtiolekuaegu peeti sobivateks.

Mõnede raamatukogude puhul mainiti remondivajadust. Hellamaa raamatukogule sooviti rohkem ruumi. Märgiti, et teisel korrusel olevatesse raamatukogudesse on vanematel inimestel raske minna (Kaali, Tornimäe). Sooviti, et Lümända raamatukogu võiks olla avatud viiel päeval nädalas. Oodatakse raamatulaenutuskappe. Peeti vajalikuks, et rohkem oleks erinevates kanalites infot raamatukokku jõudnud uute raamatute kohta.

5.3 Raamatukogu kasutamine ja teenused

Hölve oli Saare maakonnas 2024. aastal 30,9% (2023 – 33,8%).

Välisteenininduspunktid on kahel külaraamatukogul – Laimjala ja Sakla. Laimjala teeninduspunktis Saarekülas ja Sakla teeninduspunktis Kallemäe koolis on võimalik lugemisvara laenutada neljapäeviti.

Koduteeninindust pakkusid 19 raamatukogu (sh keskkogu peamaja). Tagastuskastid on kõigil Saare maakonna rahvaraamatukogudel. Keskkogu lugejad Kuressaares saavad kasutada ka raamatukappi.

Väga aktiivset kasutust leiab keskkogu lugemissaali vaikse töö kabinet. Kabiinis töötatakse sülearvutiga (Zoom jm keskkondade kasutamine, kus on vaja rääkida), on õpetaja-õpilane eratunnid, loetakse raamatut ja tehakse rühmatööd. Kuigi kabiin on mõeldud kahele inimesele, mahutab see tegelikult neli inimest.

Sagedasti kasutavad kabiini kohaliku omavalitsuse (eriti sotsiaaltöö valdkond) töötajad klientidega privaatsete kohtumiste läbiviimiseks. Jätkuv on ka kooliõpilaste suur huvi. 2024. a oli umbes 1800 vaikuse kabiini külastust.

Aina enam kasutatakse raamatukogusid kaugtöö tegemiseks. Mitmed haruraamatukogud töid esile vajaduse individuaaltöö ruumi järele.

2024. a pakkusid Omniva lepingulisena postiteenuseid Mustjala ja Salme raamatukogu.

5.3.1 Avalikule teabele ning riigi- ja kohaliku omavalitsuse elektroonilistele teenustele juurdepääs

Saare maakonna rahvaraamatukogudes on tagatud elanikele juurdepääs avalikule teabele. Kasutajate käsutuses on 53 arvutit (kõik internetiühendusega), sh Kuressaares 15 arvutit. WIFI leviala on 27 maakonna rahvaraamatukogus, puudub Kaarma raamatukogus.

Internetipunktide kasutajad külastasid põhiliselt internetipanka, sotsiaalmeedia kanaleid, infoportaale, e-notarit, ajalehtede võrguväljaannete lehekülgi ning osteti praami- ja lennupileteid, telliti kalastuslubasid, vaadati e-posti, digiallkirjastati dokumente jne. Palju kasutati ka printimisteenust.

Väga oluline on raamatukoguhoidjate osa lugejate abistamisel e-teenuste kasutamisel erinevates keskkondades. Raamatukoguhoidjad tunnistavad, et väga paljud inimesed vajavad abi. AIP-i arvuteid kasutati ka kaugtöö tegemiseks.

Murekohaks on AIP-i arvutite vanus. Uusi AIP-i arvuteid 2024. a maakonda ei ostetud.

2024. aastal oli keskraamatukogu internetipunkti külastusi Kuressaares 5197, mis on 8,3% vähem kui eelmisel aastal, haruraamatukogudes on jäänud endisele tasemele.

5.3.2 Muudatused ja uuendused teeninduskorralduses ning teenustes, sh e-teenustes

5.3.3 Lugejad

Lugejad 2023	Lugejad 2024	Muutus (+/-)
10612	10654	+42

Lugejate hulk on saadud uue metoodika järgi, mis on erinev varasemate aastate omast.

Kasutajate arvust olid 24% lapsed.

Raamatukoguhoidjate arvates on vaatamata uuele kasutajate statistilisele arvestusele siiski oluline teada ja fikseerida ka iga haruraamatukogu aasta jooksul registreeritud lugejate arv. See number näitab ju, kui palju inimesi kasutavad just nimelt seda raamatukogu ja on selle käekäigust huvitatud. Ka kohalik omavalitsus soovib teavet, kui suur on ühe või teise raamatukogu kasutajate hulk.

5.3.4 Külastused

Külastused 2023	Külastused 2024	Muutus (+/-)
173 954	176 928	+2974

Maakonnas tervikuna

- külastusi oli rohkem 1,7%
- külastusi elaniku kohta oli 5,1 (2023 –5)

Raamatukoguhoidjate hinnangul toovad huvitavad üritused ja kasutajakoolitused külastusi juurde.

5.3.5 Laenutused

- kojulaenutuste arv vähenes 2,1%
- kojulaenutusi elaniku kohta 6,8 (2023 – 6,9)
- laenamissagedus 27,3 (2023 – 24,9)

Laenutused 2023	Laenutused 2024	Muutus (+/-)
291 279	290 826	-453

Tabelis on koju- ja kohallaenutused kokku liidetud.

Kõigist laenutustest olid kojulaenutused 80,1% (2023 – 81,7%)

- Maakonna raamatukogude kojulaenutustest olid 85,4% raamatud (2023 – 84,6%), perioodika 14,4% (2023 – 15,1%) ja auvised ning muud teavikud 0,2% (2023 – 0,3%)
- Ilukirjanduse osakaal raamatute kojulaenutuste hulgas maakonna raamatukogudes oli 77,2% (2023 – 76,3%)
- Kojulaenutustest moodustas võõrkeelne kirjandus 1% nagu eelmiselgi aastal.

5.3.6 MIRKO teenus

2023. aasta märtsikuus ühines Saare Maakonna Keskraamatukogu üleriigilise laenusplatvormiga MIRKO. 2024. aastal tehti kokku 153 tellimust (2023 – 160 tellimust) ning laenutati 619 raamatut (2023 – 344 raamatut). Laenutatud raamatute teemad on väga erinevad. Enam telliti psühholoogiat, meditsiini, eneseabi, majandust ja investeerimist käsitlevaid raamatuid. On soovitud ka koolide soovituslikku kirjandust, kuid seda keskkogu välja ei laenuta.

5.3.7 Ülevaade RVL teenusest

Keskkogu Kuressaares tellis raamatuid pea kõigist ESTER-s olevatest suurematest raamatukogudest. Maaraamatukogud esitasid välis RVL-i tellimusi harva.

RVL välja	68
RVL sisse	207

Harukogude omavaheline ning keskkogu ja harukogude vaheline raamatute laenutamine on väga oluline ja päris mahukas tööloik, sest kõiki teoseid kõikidesse raamatukogudesse tellida ei ole vajadust. Selle teenuse kaudu saavad aga lugejate lugemissoovid täidetud. Maakonnasiseselt toimub raamatute kättesaamine ja tagastamine raamatukogutöötajate

vahendusel või sõprade-tuttavate abiga. Lugejatel oli võimalik oma raamatud kätte saada ka keskkogu laenutuskapist.

Laenutused harukogude, harukogu ja keskkogu vahel

välja	618
sisse	1161

5.3.8 Infopäringud

Päringud 2023	Päringud 2024	Muutus (+/-)
5948	4985	-963

Päringuid registreeriti 2024. a maakonna raamatukogudes kokku 4985, s.o 16% vähem kui varasemal aastal. Ilmselt on jäänud osa neist igapäevatöö käigus ka registreerimata.

Valdavalt olid need teemapäringud ning väga erinevatest valdkondadest. Küsiti palju praktilisi asju – kuidas teha aktsiate müüki pangas, kuidas ja millal õunapuud maha saagida, otsiti laulusõnu ja luuletusi jne. Hulk päringuid oli rahvariiete kohta, tunti huvi kodulooliste andmete ja isikute vastu (nt vanade fotode järgi Saaremaa kirikute määramine, Valjala apteeker Ballen jne).

5.3.9 Virtuaalüritused, -koolitused ja -näitused

Hellamaa ja Liiva raamatukogu juhatajad etendasid koostöös Muhu valla kultuurijuhiga naljapäeval raamatu „See juhtus raamatukogus: tõestisündinud lugusid“ ainetel sketše. Need filmiti ja postitati Youtube kanalisse.

Hellamaa raamatukogu juhataja koostas Kahootis ja Interactys Eesti saarte laste pärimuspäevadel osalejate tarvis interaktiivsed muhu keele õppekaardid.

Mõlemad virtuaalettevõtmised on järelvaadatavad ning järelvaatamisi on olnud üle 400 korra.

5.3.10 Tasulised teenused

- ☒ Printimine, paljundamine
- ☐ Ruumirent
- ☐ Üritused
- ☐ Materjalikulu (nt 3D-printimine, laserlõikur jne)
- ☒ Muu (nimetada): skannimine

5.4 Laste- ja noorteteenindus

Laste lugemisharjumuste kujundamise peamisteks eeldusteks on lapsi köitvate teavikute olemasolu raamatukogus ja erinevate ürituste korraldamine ning seejuures koostöö tegemine kohaliku kooli, lasteaia, rahvamaja ja noortekeskusega. Raamatukoguhoidjate hinnangul on lastetööd hea teha, kui lasteaed ja kool asuvad lähedal ning on koostööst huvitatud.

Maaraamatukogudel, mille teeninduspiirkonnas ei ole kooli ega lasteaeda, on laste lugemishuvi tõstmiseks erinevate ettevõtmiste korraldamine keeruline. Selliseid raamatukogusid on maakonnas üheksa.

Maakonna lugejate üldarvust 24% olid lapsed. Laste külastused moodustasid 24,3% kõigist külastustest (2023 – 24,4%) ning kojulaenutused 10,3% (2023 – 10,1%).

2024. a lastele toimunud:

- näitused ja väljapanekud maakonnas kokku 210 (2023 – 163)
- laste ürituste arv maakonnas kokku 324 (2023 – 324)
- laste rühmakoolitused maakonnas kokku 224 (2023 – 213)

Lug-d 2023	Lug-d 2024	Muutus (+/-)	Külast- d 2023	Külast- d 2024	Muutus (+/-)	Laenut 2023	Laenut 2024	Muutus (+/-)
2560	2554	-6	42366	42997	+631	24114	23889	-225

5.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine

Laste- ja noorsookirjanduse komplekteerimispõhimõtted ei muutunud. Eelistati eesti algupärast laste- ja noorte- ning teabekirjandust ja väärt tõlkekirjandust. Oluline oli „Lugemisisu“ projekti kaudu saadud raamatute hulk.

Sihtrühma ootused on enamasti seotud koolide soovitusliku kirjandusega. Analüüse tehtud ei ole, kuid otsused lähtuvad igapäevasest nõudlusest tulenevalt läbi praktilise laenutustöö. Valiku teeb komplekteerimisosakond, arvestades keskkogu lasteosakonna ja maaraamatukogude töötajate soovide ning ettepanekutega.

Laste- ja noortekirjandust osteti maakonda kokku peaaegu sama hulk eksemplare kui eelmisel aastal 2875 eksemplari (2023 – 2882 eksemplari), millele kulutati 31 623 eurot (2023 – 30 398 eurot).

5.4.2 Laste ja noorte lugemisharjumuste kujundamine, arendamine ja üritused

Eesti Lastekirjanduse Keskuse projektiga „Lugemisisu“ on liitunud 10 Saare maakonna raamatukogu (Saare Maakonna Keskraamatukogu ning Aste, Kärila, Liiva, Lümada, Orissaare, Salme, Tornimäe ja Valjala raamatukogu). Raamatukoguhoidjate arvates on programm aidanud kaasa laste lugemishuvi tõusule.

Peamised teemad ja ettevõtmised lastele

- Kultuuririkkuse aasta
 - ✓ Muhu nädala üritus Muhu Lasteaia siilide rühmas – muhu rahvariided, keel, lastelaulud ja -tantsud (Hellamaa)
 - ✓ Ida-Saaremaa ja Muhu lastekaitsepäev ja jõulumaa „Erinevate rahvaste jõulutraditsioonid“ koos töötubadega (korraldajad – Ida-Saaremaa ja Muhu rahvamajad, noortekeskused ning Laimjala, Orissaare, Tornimäe, Hellamaa ja Liiva raamatukogu)
 - ✓ Ukraina, Mehhiko ja Eesti lasteraamatute illustraatorite näitused (keskkogus)
- Loodus, keskkond
 - ✓ Ena Mets kõneles teemal „Loodus – minu kodu“ (Lümanda)
 - ✓ Prügiteemalised näitused „Kas Läänemeri jääb meiega?“ ja „Lähme nulli“. Üks näitus käsitles Läänemere ja teine meie igapäevase olmeprügi teemat. Esmakordselt liikus näitus siseruumidest linnaruumi, mis tegi selle noorte jaoks huvitavaks ja põnevaks. Koolide ja lasteaedade huvi teema vastu oli väga suur. Näitusi tutvustati sadadele lastele. Lisaks tegid lapsed ise oma nn prügipäevikud – kes kuidas sorteerib või märkab või koristab ning mis mõtteid see temaatika tekitab
- Kirjandus, lugemine, ettelugemine
 - ✓ Nukitsa konkursi raamatute tutvustamine nii lasteaia- kui koolilastele
 - ✓ Külalised lastekirjanikud – Kadri Lepp (Lümanda, keskkogu), Hugo Vaher (Kärle, Lümanda, keskkogu) ja Ilmar Tomusk (Liiva)
 - ✓ Üle-eestiline lugemistund „Raamatukogust väljas“ Kuressaare raekoja päikeseterrassil kolme lasteaia lastele (keskkogu)
 - ✓ Ettelugemispäev erinevate rahvaste lugudega nii lasteaedadele kui nooremale koolieale (keskkogu)
 - ✓ Ettelugemise võistlus Saare maakonna 4. klasside õpilastele
 - ✓ Reena Vallau esitles oma raamatut „Väike Miia“ (Metsküla)
 - ✓ Saaremaa neidude I lugemisöö (Laimjala)
 - ✓ Suvine lugemisbingo (Orissaare)
 - ✓ Algklasside luuletund ja etluskonkurss (Orissaare)
 - ✓ Pokude tutvustamine ja laste kutsumine Ida-Saaremaa ja Muhumaa laste tantsu- ja laulupeole. Programmiga käidi läbi Ida-Saaremaa ja Muhu lasteaiad (Orissaare)
 - ✓ Muinasjutu töötuba Põide ja Orissaare lasteaedade üritusel „Tere sügis!“ (Orissaare)
- Eesti keel, emakeelepäev
 - ✓ Külalised Piret Päär ja Kulno Malva (Laimjala, Kuressaare)
 - ✓ Emakeelepäeva luulehommik Muhu lasteaias (Hellamaa)
 - ✓ Eesti keele teemaline orienteerumismäng perepäeval (Lümanda)
- Kirjutamine, omalooming
 - ✓ Etendati omaloomingulist näidendit „Metshaldjas ja päkapikupere“ (Lümanda)

- ✓ Kohtumine Justin Petronega „Kirjutamise protsess, mille tulemusena sünnib raamat“ 8. ja 9. klassile (Salme)
- ✓ Osalemine Noorte RÖÖMuFestivalil 2024 ajakirja tegemise kolme loovkirjutamise töötoa korraldamisel, mille tulemusena valmis festivali ajakiri. Töötoad viis läbi Kätlin Vainola (Orissaare)

Orissaare raamatukogu kuulub Orissaare Noortelinnaku koosseisu. Orissaare Noortelinnak koondab asutusi, mille tegevus on suunatud noortele. Koos viiakse läbi RÖÖMuFestivali jm. Tänavune festival tutvustas erinevaid kultuure, pakkus võimalusi nii füüsiliseks kui loominguliseks tegevuseks.

Tornimäe raamatukogu korraldas raamatukoguringi laagri. Olid Muhu noortekeskuse, Muhu põhikooli, Muhu muuseumi, Hellamaa raamatukogu, Hellamaa külakeskuse ja Liiva raamatukogu ühisprojektid „Vastlarull“ ja „Munarall“.

Hellamaa raamatukogu juhataja koostas Kahootis ja Interactys Eesti saarte laste pärimuspäevadel osalejate tarvis interaktiivsed muhu keele õppekaardid.

Valjala raamatukogu korraldas lastele liivajoonistuste õpitoa. Abruka raamatukogus oli kaks kunstipäeva lastele, mille viis läbi Hispaaniast pärit õpetaja. Jätkuvalt olid raamatukogudes populaarsed lastele korraldatud meisterdamistunnid koos juhendajaga.

2024 aasta tõi keskkogule uue lugemiskoera – Luna, tänu kellele saavad teoks kauaoodatud terapiaseansid lugemis- ja esinemishirmudega lastele. Koerajuhiks on logopeedina töötav pedagoog.

5.5 Raamatukogu kui kogukonnakeskus

(Tabelis on toodud näituste, ürituste ja rühmakoolituste arv kokku.)

Üritused/tegevused 2023	Üritused/tegevused 2024	Muutus (+/-)
1365	1372	-7

2024. aastal oli maakonna raamatukogudes kokku 412 näitust ja väljapanekut, (2023 – 471) ning toimus 660 üritust (2023 – 624), millest võttis osa 16 208 inimest (2023 – 14 848). Oli 300 rühmakoolitust (2023 – 270), osalejaid 4360 (2023 – 3915).

Üritused/tegevused	Arv
Kirjandusega seotud näitused ja väljapanekud	322
Lugejate kohtumised kirjanike ja kirjandustegelastega	25
Lugejamängud ja -võistlused	52
Kodulooga seotud sündmused ja väljapanekud	102
Kunsti- või käsitöönäitused	64
Kontserdid või muusikasündmused	16
Info-, meedia- ja digipädevuste alane nõustamine ja juhendamine*	15
Üldharivad loengud ja töötoad	545

Muud (inglise keele vestluskubi, ekskursioonid raamatukogus, keskkonnateemalised näitused ja üritused jm)	231
---	-----

Paljudele inimestele on raamatukogu ainuke kultuuriasutus, mida külastatakse. Seetõttu omab suurt tähtsust, mida ja missuguseid võimalusi raamatukogud vaba aja veetmiseks ja enesetäiendamiseks pakuvad.

Pakkudes kogukonna liikmetele võimalusi osaleda erinevates ettevõtmistes, saame tuua vaheldust nende igapäevaellu, avardada silmaringi, võimaldada kokku saada vanade sõpradega, leida uusi tutvavaid jne. Eriti tähtis on see vanematele inimestele, et lihtsalt koos olla ja kodust välja saada. Üldkokkuvõttes tõstame seeläbi inimeste elukvaliteeti.

Aasta jooksul kohtusid raamatukogudes lugejatega nii kirjanikud kui muude elualade inimesed. Mandrilt esinejate kutsumisel tegid raamatukogud koostööd. Planeeriti nii, et oma ühe Saaremaal käigu ajal saaks kutsutu olla külaliseks mitmes raamatukogus. See oli autoritele mugavam ja raamatukogudele rahaliselt soodsam.

Raamatukogude külalisteks olid Villu Kangur (Hellamaa, Liiva), Olavi Antons (Hellamaa, Metsküla, Orissaare), Kadri Lepp (keskkogu, Lümada), Kätlin Vainola (Orissaare), Justin Petrone (Salme) ja Hugo Vaher (keskkogu, Kärla, Lümada). Kirjanike tuuri Sõnaränd raames olid keskkogus esinemas Kadri Kõusaar, Piret Jaaks ja Kalju Kruusa.

Jutuhommikul ja -õhtul Kärla ning Lümada raamatukogus sai kuulata Ena Metsa lugusid. Keskkogus ja Laimjala raamatukogus olid esinemas Piret Päär ning Kuno Malva. Salme raamatukogus oli kohtumine Piret Kaldaga.

Toimus mitmeid raamatuesitlusi. Reena Vallau esitles oma esimest lasteraamatut „Väike Miia“ Metsküla raamatukogus. Hellamaa raamatukogus oli Jaan Tamme raamatu „Saaremaa ja Muhu linnused“, Maris Tammsalu luuleraamatu „Ühe armastuse lugu“ ning Rain Suurkivi raamatu „Muhu luod“ esitlus.

Muhus toimunud tõlkijate suvepäevadel andsid Hellamaa, Liiva ja Orissaare raamatukoguhoidjad ülevaate tõlkekirjanduse laenutamisest raamatukogus ning kuulsid ka tõlkijate argimuredest ja rõõmudest.

Kultuuririkkuse aasta üks olulisemaid sündmusi olid keskkogus korraldatud „Eri rahvuste kirjanduskohvik“, kus oli võimalik kohtuda Saaremaal elavate eri rahvusest inimestega ning kuulata mõnda teksti nende emakeeles. Üritus toimus koostöös maakonna rahvakultuuri spetsialistiga.

Hõimupäevade aegu olid keskkogus Jaak Prozese ja Madis Arukase loengud hõimurahvastest ning näitus „Soome-ugri rahvaste kirjalikud eeposed“. Taritu raamatukogus kohtuti Hiiumaa Käina raamatukogu hiiu keele ringi liikmetega.

Keskraamatukogus toimus folklorist Jaan Sudaku loeng-vestlus „Unenäod eesti rahvapärarimuses“.

Ajaloo huvilistele pakkus suurt huvi keskkogus toimunud 1940ndate suurpõgenemisele pühendatud Vabamu online näituse „Vabaduse tuuled“ tutvustamine näituse koostajate Lisa

Trei ja Eda Schank Tamkivi poolt. Abruksa raamatukogu juhataja aitas korraldada ülemaailmset abrukalaste kokkutulekut.

Väga laia vastukaja said Kuressaares eksponeeritud prügiteemalised mahukad näitused „Lähme nulli“ ja „Kas Läänemeri jääb puhtaks?“. Väga suur hulk Saaremaa õpilasi sai osaleda nn prügi ja taaskasutuse teemat käsitlevatel üritustel, mis aitas tõsta teadlikkust ja teadvustada teema olulisust meie igapäevaelus.

Raamatukogude juures jätkasid tegevust Orissaare kirjandussõprade klubi, Salme keskpäevaklubi, Lümada kirjandusklubi, Hellamaa keskomingupidajad, Taritu memme-taadi raamatuklubi, seltsing Kärla Käbid, Sakla Külaarenguselts, Tornimäe raamatukogu kudumisring ja Torgu raamatukogu kohvikklubi. Eikla raamatukogu juures tegutsesid täiskasvanute ja laste käsitööringid, Kõrkvere raamatukogus käisid koos Kõrkvere Seltsi liikmed.

5.5.1 Kasutajakoolitused

Koolitused 2023	Koolitused 2024	Muutus (+/-)
1221	884	-337

2024. aastal viidi maakonna raamatukogudes läbi 584 (2023 – 951) individuaalkoolitust. Rühmakoolitusi oli 300 (2023 – 270), milles osales 4360 (2023 – 3915) inimest. Raamatukogud võtsid ka 2024. aastal osa ETKA Andras korraldatud üle-eestilisest täiskasvanuhariduse sündmusest „Õpitund“.

Kasutajakoolituste sihtrühmade ja ka teemade osas muutusi ei olnud. Individuaalkoolituste sihtrühm olid endiselt täiskasvanud vanuses 50+. Õpetust ja abi vajatakse kõige enam e-keskkonnas toimetamisel (terviseportaal, digiregistratuur, arsti aegade otsimine, perioodika tellimine, arvete maksimine internetis, töövõimetoetuse taotlemine, tuludeklaratsioonide täitmine, e-posti aadresside tegemine, elektrilepingud, ID-kaardi sertifikaadi uuendamine, digilugu.ee, Rikswebi kasutamine, e-äriregister, e-notar, e-kinnisturaamat, Goodreadsi keskkonna kasutamine jne).

Rühmakoolituste arvus sisalduvad ka kõik raamatukogude poolt korraldatud mingeid teadmisi või oskusi pakkunud ettevõtmised (meisterdamistunnid lastele, käsitöökoolitused, mälu treeningud, keelekoolitused jm).

Rühmakoolituste peamine sihtrühm on õpilased ja lasteaia vanema astme lapsed, kellele tavaliselt tutvustatakse raamatuhoiu põhitõdesid, raamatute paigutust riulil, elektronkataloogi, raamatukogu kasutamise korda jne. Jätkuvalt olid väga populaarsed raamatukoguhoidjate ja õpetajate jt juhendamisel toimunud lastele mõeldud meisterdamistunnid. Jätkusid Lugemisisu programmi teematunnid.

Hellamaa raamatukogu koostas noortele virtuaalkoolituse muhukeelsete sõnade õpetamiseks Kahootis ja Interactis.

Sakla raamatukogu korraldas täiskasvanutele käsitööalaseid ja toiduvalmistamise töötubasid, Metsküla raamatukogu rühmatreeninguid ja mägimatka ABC koolituse.

Keskkogu lasteosakonna töötajad pakkusid tegevusi ka hoolekandeteenuste keskuse asukatele (täiskasvanud). Koos meisterdati helkureid, mängiti raamatubingot ja tutvustati arvutiga töötamise võimalusi. Nende ürituste puhul tundsid töötajad paraku vajakajäämisi oma oskustes ja teadmistes selle sihtgruppiga suheldes. Uute eesmärgidena tuleb mõelda vastava temaatikaga koolituste peale.

Merily Porovardi juhendamisel toimus aasta jooksul keskkogus viis kirjutamise töötuba. Anu Vahter viis läbi kaks mälutreeningu näidistundi.

Keskkogu Ameerika teabenurga korraldusel oli kokku 133 üks-ühele inglise keele tundi ja 9 inglise keele vestluskubi tundi. Nii üks-ühele õppijate kui vestluskubis osalejate arv on võrreldes eelmise aastaga pea kahekordistunud. Toimus üheksa inglise keele tundi Luce koolis, üks inglise keele tund Ukraina õpilastele, meediakirjaoskuse ja ingliskeelsete dokumentide koostamise tunnid jm ametikooli ja gümnaasiumi õpilastele. Oli kolm meediakirjaoskuse loengut ja rühmatööd Hiiumaa Gümnaasiumi õpilastele. Ameerika kultuuri, ajalugu, vaatamisväärsusi, traditsioone ning poliitikat tutvustavad tunnid ja rühmatööd ning keeleõppetunnid viis läbi Fulbrighti stipendiaat.

Tagasiside koolitustele on olnud positiivne.

5.5.2 Koostööpartnerid

Maakonna raamatukogud tegid koostööd oma piirkonna teenuskeskuste, osavallakogude, rahvamajade, koolide, lasteaedade, hooldekodude, muuseumide, noorte- ja külakeskuste, huvikoolide ning teiste asutustega, samuti vabatahtlike, Naiskodukaitse kohalike jaoskondadega, Kaitseliidu Saaremaa Malevkonnaga, seltside ja MTÜ-dega ning teiste maakonna raamatukogudega.

Keskraamatukogul jätkus endistviisi kohalikul tasandil meeldiv koostöö erinevate Kuressaare linna asutustega. Nendeks olid Kuressaare Kunstikool, Kuressaare Muusikakool, Saaremaa Toetava Hariduse Keskus, Luce Kool, Kuressaare Ametikool, Kuressaare Täiskasvanute Gümnaasium, Kuressaare Rahvaülikool, Vanalinna Kool, Hariduse Kool, Nooruse Kool, Saaremaa Gümnaasium, TalTech Kuressaare Kolledž, Saaremaa Kunstiklubi, Saaremaa Kunstistuudio, Kuressaare Haigla, MTÜ Oesel Studium, Kuressaare Avatud Noortekeskus Noortejaam, Kuressaare lasteaiad, samuti Saaremaa Vallavalitsus, Saaremaa Muuseum, Saare Arhiivraamatukogu, Saare Arenduskeskus, Kuressaare Kultuurivara, AS Overall Eesti, Kaimo Catering, OÜ Tehtal, Raadio Kadi, Grand Rose Spa, Töötukassa Saaremaa osakond, Kuressaare Päevakeskus, Kristiina Maripuu ja Keelemeel, Eesti Rahvakultuuri Keskus ja Krista Lember, kohalik ajaleht Saarte Hääl, Eesti Looduskaitse Seltsi Saaremaa osakond ja TÕN-i Saaremaa võrgustik.

Riiklikul tasandil olid head koostööpartnerid: Eesti Kultuuriministeerium ERÜ (koolitused, seminarid), Eesti Lastekirjanduse Keskus (koolitused, üleriigilised ühisprojektid, näitused), Eesti Rahvusraamatukogu (koolitused, näitused), Eesti Hoiuraamatukogu (kogude täiendamine), Ena Mets (üritused), Tallinna Keskraamatukogu (koolitused, RVL), Deltmar OÜ (info- ja kataloogisüsteemi RIKS kasutamine), Põhja-Ameerika Ülikoolide Keskus

(tutvustused õppimisvõimalustest USA-s), ETKA Andras (koolitused, õpitund), Eesti Kultuurkapital (projektitoetused), Eesti Töötukassa (tööpraktika, koolitused), Rahva Raamat (komplekteerimine), AS Cleveron (raamatukapp), Poola Suursaatkond (üritused, näitused), Tervishoiumuuseum (koolitused), Fenno-Ugria Asutus SA (koolitused, üritused, näitused), Eesti Kirjanike Liit (Sõnaränd), Sotsiaalministeerium (koolitused), Võrumaa Keskraamatukogu (koolitused), Võrumaa Muuseumid (koolitused), Põlva Keskraamatukogu (koolitused), Vastseliina Piiskopilinnus (koolitused), Juunika Koolitus OÜ (koolitused), Biblionaut OÜ (koolitused), Rõnne raamatukogu (koolitused) ning TalTech AR, TÜR, TLÜ AR, EMTA raamatukogu, TÜ Pärnu Kolledži raamatukogu, Kaitseväe Peastaabi raamatukogu (RVL), Kärü Muuseum (üritused, näitused) ja Eesti Logopeedia Ühing (näitus).

Rahvusvahelisel tasandil jätkus koostöö Ameerika Suursaatkonnaga (näitused, üritused, filmiõhtud, meisterdamised, koolitused, loengud, keeleõpe, vestlusklubid, komplekteerimine, Fulbrighti programmi stipendiaadid) ja Jaapani Suursaatkonnaga (projekt Read Japan).

Kõigi partneritega on olnud tulemuslik ja meeldiv koostöö.

6 Raamatukogu turundus

6.1 Turunduskanalid

- ☒ Raamatukogu koduleht
- ☒ KOV-i koduleht
- ☒ Sotsiaalmeedia (nimetada kanalid, nt Facebook, Instagram, TikTok, Youtube jne)
- ☒ Raadio
- ☐ Televisioon
- ☒ Ajalehed, ajakirjad
- ☒ Välireklaam (nt plakatid, ekraanid)
- ☒ Muud (flaierid, suusõnaline info jagamine)

Raamatukogud kasutasid raamatukoguteenuste ja -ürituste tutvustamiseks ning muu info jagamiseks raamatukogude kodulehti, sotsiaalmeedia kanaleid (Facebook, Instagram, blogi), Saare maakonna päevalehte Saarte Hääl, Saaremaa valla ajalehte Saaremaa Teataja ja paikkondade infolehti (Orissaare Teataja, Salme Sõnumid, Kärla Teataja jt), Muhu valla ajalehte Muhulane, kohalikku raadiot Raadio Kadi, Vikerraadio muhukeelseid uudiseid ja veebilehte <https://www.saare.events/events>.

Väga tõhusaks teavitusviisiks on suusõnaline teave ning ürituste puhul ka isiklike kutsete saatmine. Maapiirkondades jagati infot ka kohalikel teadetahvlitel, kogukonnaüritustel (nt kohvikutepäev, avatud talude päev, kohalikud laadapäevad jne).

Kokku tegid maakonna raamatukogud aasta jooksul 1155 sotsiaalmeedia postitust (2023 – 1054).

6.2 Väljaannete publitseerimine

Valjala raamatukogu osales raamatu „Valjala lasteaia lastevanemate mängud“ väljaandmises.

7 Eesmärgid tulevaks aastaks

- Jätakuvalt kvaliteetse raamatukoguteenuse pakkumine elanikkonnale
- Teeninduspiirkonna lugejate vajadusi rahuldav ja Kultuuriministeeriumi lepingut järgiv kogude täiendamine
- Kaasamõtlemine seoses üleriigiliste arendusprojektidega (arenduskeskus, uus raamatukogusüsteem jt)
- Erinevate ettevõtmistega Eesti Raamatu Aasta 500 tähistamine
- Läbi kirjanikega kohtumiste ja raamatuesitluste eesti kirjanduse ning kirjanduselu tutvustamine
- Saaremaa kirjanike juubelite tähistamine (Jüri ja Ülo Tuulik 85, Albert Uustulnd 100)

- Ühiste ettevõtmiste (näitused, üritused, koolitused) läbiviimine koos heade koostööpartneritega. Kohtumiste korraldamine kirjanike, kunstnike ja teiste huvitavate inimestega
- Uute projektide kavandamine ja elluviimine
- Eesti riigile ja kultuurile ning kirjandusele oluliste tähtpäevade tähistamine.
- „Lugemisisu“ programmiga jätkamine
- Nukitsa konkursil osalemine
- Koostöö jätkamine Jaapani Suursaatkonnaga
- Koostöö jätkamine Ameerika Suursaatkonnaga (kogude täiendamine, üritused, keelekoolitused, keelekursused veebis, näitused, vabatahtlikud)
- Ameerika teabenurga 20. sünnipäeva tähistamine
- Raamatukogude juubelite tähistamine – Liiva raamatukogu 115
- Orissaare kultuurimaja (sh raamatukogu) renoveerimine
- Laimjala mõisahoone (sh raamatukogu) renoveerimine
- Saare maakonna raamatukoguhoidjate pädevuste tõstmine läbi kohapealsete täienduskoolituste ning kogemusreisi korraldamine Järvamaale

Koostajad:

Direktor
Anu Vahter

Pearaamatukoguhoidja
Maire Rauk

Lasteosakonna juhataja
Liilia Kõiv